

Obraćanje Visokog predstavnika Paddy Ashdowna Narodnoj skupštini RS

Gospodine predsjedniče, dame i gospodo,

dopustite mi da vam se na početku zahvalim što ste mi pružili priliku da vam se danas obratim.

Žao mi je što to nisam mogao učiniti prije ljetnih odmora, kada je u moje ime govorio moj zamjenik, ambasador Don Hejs.

No ja sam obećao da ću doći ovamo lično. Dakle, tu sam.

Kada sam stigao rekao sam, da bih želio da ovakve sjednice postanu redovan dio mojih aktivnosti u Bosni i Hercegovini. Dakle, ovo će, nadam se, biti prva od mnogih prilika da se sastanemo i razgovaramo.

U sljedećih nekoliko godina desiće se mnogo toga – biće momenata zajedničkog uspjeha i, neminovno, momenata žustrog neslaganja – ali želim vjerovati da ćemo svo to vrijeme i dalje međusobno razgovarati – uljudno ali i iskreno, otvoreno, licem u lice.

Isto treba da se odnosi i na naše ophođenje sa ljudima izvan ove prostorije – ljudima zbog kojih smo ovdje.

Upravo to je smisao demokratije.

Dužni smo ljudima u stvarnome svijetu opisati stvari onakvima kakve jesu. Govoriti jasno i iskreno o situaciji u Republici Srpskoj, u Bosni i Hercegovini i šire u regiji.

Baš kao i u mojoj zemlji, previše informacija u BiH do birača dolazi indirektnim putem – nagovještaj neimenovanog izvora, sjeme sumnje koje posije novinar, istraga koja se najavi pa se

onda demantuje, pažljivo napisana izjava advokata, intrige i spletke o kojima se šapuće po kuloraima parlamenata.

Svaki dan politička sapunica doživi novo iznenađenje ili zaokret.

No ona prečesto veoma malo liči na stvari koje se tiču svakodnevnog života i svakodnevnih briga.

Kada putujem po zemlji, ljude uvijek pitam šta ih najviše brine.

I znate, gdje god odem dobijem isti odgovor: ljude brinu radna mjesta, brine ih kriminal, i korupcija. Žele da se njihovi političari pozabave pitanjima koja se tiču samih građana. Žele da oni rade za građane, a ne za sebe.

Prije svega, oni žele bolju budućnost za sebe i svoju djecu, i žele znati kako njihovi lideri to namjeravaju ostvariti.

Zato su izbori koji će se održati 5. oktobra zaista važni.

Građani iz Republike Srpske 5. oktobra moraju donijeti ozbiljnu odluku. Dužnost je svih nas da objasnimo šta ta odluka podrazumijeva, i šta će biti njene posljedice.

Odluka koja se donosi 5. oktobra

Oni od vas koji budu izabrani u ovaj i druga zakonodavna tijela u Bosni i Hercegovini snosiće veliku odgovornost. Moraće napraviti od BiH funkcionalnu državu. Moraće povesti BiH i njene građane dalje putem trajnoga mira, stabilnosti, prosperiteta i članstva u Evropskoj uniji. I po prvi put poslije rata imaćete četiri godine da polučite rezultate, prije no što birači budu mogli opet donijeti svoj sud.

A do tada će odluka o sudbini građana ove zemlje i ovog regiona biti donesena.

Do 2006. godine ili će proces reforme ovu zemlju jednom

zauvijek odvesti na put stabilnosti, prosperiteta i članstva u Evropi. Ili će pak u potpunosti stati, i ostaviti Bosnu i Hercegovinu u stanju propadanja, daleko iza svojih susjeda, paralisanu dugovima, investitori će je izbjegavati a mladi napustiti, biće potkopana korupcijom i po svemu sudeći osuđena na trajni nadzor međunarodne zajednice.

Ovo može zvučati alarmanto. Teška srca za ijednu zemlju mogu reći nešto tako dramatično, kao što je to da joj se pruža posljednja prilika, i to za veoma dug period.

Međutim Bosni i Hercegovini ističe vrijeme, a cijena okretanja leđa reformi i Evropi ma kako spor i frustrirajući taj proces ponekada može biti, izuzetno je visoka.

Je li to neko novo razmišljanje? Nije. Ono postoji već odavno.

Poslušajte šta Ivo Andrić kaže u "Travničkoj hronici";

"Vi vidite da je narod u Bosni podijeljen na tri ili čak na četiri vjere, podijeljene i zakrvljene među sobom, a svi zajedno odvojeni neprelaznim zidom od Evrope, to jest od svijeta i života... Sumnje nema da će i vaša zemlja jednog dana ući u evropski sklop, ali se može desiti da uđe podvojena i nasljedno opterećena shvatanjima, navikama i nagonima kojih nigdje više nema, i koji će joj kao aveti sprečavati normalan razvitak i stvarati od nje nesavremeno čudovište i svačiji plijen. A ovaj narod to ne zaslužuje."

Moja poruka građanima Republike Srpske krajnje je jednostavna:

Prvo, obavezno izađite na izbore, jer vaš glas može promijeniti stvari.

I drugo, dobro razmislite o tome za koga ćete glasati.

Naravno, možete glasati protiv reformi i protiv Evrope, ukoliko to zaista želite.

Možete glasati tako da se zadrži *status quo* i osuditi ovu

zemlju na stagnaciju.

To je vaše pravo kao birača.

Ali razmislite jako dobro prije nego što procesu reforme okrenete leđa.

Tačno je da je za reformu potrebno vrijeme – ona je teška a za neke i bolna. Ona se može provesti samo ako smo spremni da gledamo u budućnost umjesto da budemo opsjednuti prošlošću. I tačno je da su obični građane, u svom svakodnevnom životu znali za prednosti reformi samo po tome što su one izostale.

No nije potrebno dugo tražiti među zemljama ove regije ili ostatka Evrope da bi se vidjelo da se reforma uistinu isplati, i da će se isplatiti, ukoliko budemo imali hrabrosti da Bosnu i Hercegovinu učinimo funkcionalnom, da se držimo svoga puta i imamo u vidu krajnji cilj.

Pogledajte Sloveniju, gdje sada prosječna plata iznosi preko 1.300 KM mjesečno a nezaposlenost iznosi oko 6%.

Pogledajte Mađarsku, u kojoj se izvoz između 1990. i 2001. godine utrostručio, porastavši sa 11 miliona na 32 miliona dolara.

Te Hrvatsku, u kojoj se bruto nacionalni proizvod u posljednjih deset godina udvostručio.

Nema razloga zašto Bosna i Hercegovina ne bi mogla dostići svoje susjede, ukoliko smo u tome odlučni.

Dugoročnije gledano, nema razloga zašto ne bismo mogli imati najčistiji politički prostor na Balkanu zašto ne bismo mogli postati zemlja u kojoj okruženje najviše pogoduje biznisu na Balkanu, ili imati najkredibilniji pravni sistem u regiji.

Možete pomisliti da ovo zvuči kao mašta. Slažem se da je ambiciozno. Međutim, ne preostaje nam ništa drugo nego da budemo ambiciozni. A to se može uraditi, ukoliko na tome

budemo radili.

Jedino što nedostaje za bolje sutra je odlučnost da se to bolje sutra izgradi.

BiH ne može promijeniti svoju prošlost. Ali vi možete uticati na svoju budućnost.

I zato apelujem na birače da insistiraju da njihovi političari odgovore na tri ključna pitanja u vezi sa svakim od velikih problema.

Zašto?

Kako?

Kada?

Upitajte političare zašto životni standardi u RS nisu na višem nivou, šta oni namjeravaju preduzeti u vezi s tim i kada?

Upitajte ih zašto je tako teško poslovati u BiH, zašto strane kompanije izvještavaju da je teže trgovati između entiteta nego sa dalekim državama, te šta će oni preduzeti da se to promijeni.

Kako će upostaviti funkcionalnu privredu u BiH, tako da ulagači donesu svoj novac ovdje i da poslovni ljudi u RS mogu slobodno trgovati, ostvarivati zaradu i otvarati više radnih mjesta.

Upitajte ih zašto nema vladavine zakona u ovoj zemlji i šta će oni uraditi da se to uspostavi. Na koji način će se uhvatiti ukoštac sa mrežama organizovanog kriminala na visokom nivou, kako bi se očistila carinska uprava i kako bi se suprotstavilo privrednom kriminalu, kako bi se izvršila reforma policije i sudskog sistema i kako bi se primijenili najviši mogući standardi u javnom životu.

Upitajte ih šta će uraditi da ova zemlja profunkcioniše, da

vlasti služe građanima i da pripreme Bosnu i Hercegovinu za ulazak u EU.

Ovo su velika pitanja. Ona zaslužuju da se odgovori na njih.

Ne prihvatajte ništa manje od toga.

Naravno, biće i onih koji ne žele pričati o ovim stvarima.

Oni će na sve moguće načine pokušati da promijene temu i govore o drugim stvarima, da skrenu vašu pažnju sa pitanja koja su zaista bitna za predstojeće izbore.

Nešto od toga smo vidjeli u nekoliko posljednjih dana. Moj savjet glasačima ovdje u Republici Srpskoj i u Bosni i Hercegovini je jednostavan.

Biće onih koji će željeti probuditi stare duhove prošlosti kako bi iznudili vaše glasove. Ignorišite ih. Prošlost se neće vratiti. Morate se brinuti za budućnost, a to znači za zapošljavanje i zakonitost, a ne za nacionalizam i nacionalističke snove.

Biće onih koji će se pretvarati da prošlost može biti budućnost. Ne može. A oni koji nastoje da prikažu drugačije, uništavaju put u Evropu.

Ignorišite ih. Ne odgovarajte na provokacije; Ne igrajte njihovu igru. Vi vodite računa o vašoj budućnosti i budućnosti vaše djece – to znači o zapošljavanju i zakonitosti, i ni o čemu drugom.

Pripazite se toga, to vam je moj savjet.

Pripazite se onih koji tvrde su ugroženi vaša nacionalna zajednica – vaš nacionalni identitet – i da je čak i samo postojanje Republike Srpske pod znakom pitanja.

TO NIJE TAČNO. Vi to ne biste dozvolili, a ne bih ni ja.

Na dan kad sam došao u ovu zemlju rekao sam sljedeće: *"Nikad*

neću dozvoliti bilo kakvu ustavnu promjenu koja fundamentalno ugrožava identitet ili bezbjednost bilo kojeg konstitutivnog naroda u Bosni i Hercegovini".

Stojim iza toga.

Rekao sam da *"naš zadatak nije da potisnemo ili uništimo ničiji nacionalni identitet"* nego *"da strpljivo gradimo državu koja štiti te identitete, slavi ih i njeguje za dobrobit sviju"*.

To ostaje naš zadatak.

Kada sam došao u ovu zemlju, rekao sam i to da ćemo u Bosni i Hercegovini *"zajedno uspjeti ili zajedno propasti"*.

Taj izbor stoji pred nama.

Stoga govorim biračima, kada vam se kaže da glasate za Srbe ili Bošnjake ili Hrvate, postavite sebi nekoliko pitanja:

Upitajte se zašto ne biste mogli glasati i kao pojedinac – kao ljekar, nastavnik, radnik u fabrici ili student.

Upitajte se zašto ne biste mogli glasati kao član porodice – kao roditelj, kao djed, kao sin ili kći.

Upitajte se zašto vaša nacionalna pripadnost pripadnost treba biti jedini, ili čak primarni, faktor koji određuje kako ćete glasati, kada ste vi takođe građani Evrope, Balkana, Bosne i Hercegovine i svoje lokalne zajednice?

Vidite, ima suviše stvari koje treba uraditi, dosta toga treba da se promijeni, umjesto da vodimo našu politiku čisto prema etničkim odrednicama.

Dozvolite ljudima da kažu da je 5. oktobar 2002. godine bio dan kad su ljudi glasali za sebe, za svoje porodice i za budućnost svoje djece. Dan kada je nada pobijedila strah. Dan kada je Bosna i Hercegovina napravila odlučujući korak ka

stabilnosti, napretku i svojoj evropskoj budućnosti.